

“ТИГАР” А.Д., ПИРОТ

**Финансијски извештаји
31. децембар 2009. године и
Извештај независног ревизора**

САДРЖАЈ

	Страна
Извештај независног ревизора	1 - 2
Финансијски извештаји:	
Биланс успеха	3
Биланс стања	4
Извештај о променама на капиталу	5
Извештај о токовима готовине	6
Напомене уз финансијске извештаје	7 - 50

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима предузећа “ТИГАР” А.Д., Пирот

Обавили смо ревизију приложених финансијских извештаја (страна 3 до 50) предузећа “Тигар” А.Д., Пирот (у даљем тексту “Предузеће”), који обухватају биланс стања на дан 31. децембра 2009. године и одговарајући биланс успеха, извештај о променама на капиталу и извештај о токовима готовине за годину која се завршава на тај дан, као и преглед значајних рачуноводствених политика и напомене уз финансијске извештаје.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство је одговорно за састављање и објективну презентацију ових финансијских извештаја у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примену и одржавање система интерних контрола које су релевантне за састављање и објективну презентацију финансијских извештаја који не садрже погрешне информације од материјалног значаја, настале услед криминалне радње или грешке; одабир и примену одговарајућих рачуноводствених политика, као и коришћење најбољих могућих рачуноводствених процена.

Одговорност ревизора

Наша одговорност је да изразимо мишљење о приложеним финансијским извештајима на основу обављене ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним стандардима ревизије и Законом о рачуноводству и ревизији Републике Србије. Ови стандарди налажу усаглашеност са етичким принципима и планирање и обављање ревизије на начин који омогућава да се, у разумној мери, уверимо да финансијски извештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и информацијама обелодањеним у финансијским извештајима. Одабрани поступци су засновани на просуђивању ревизора, укључујући процену ризика материјално значајних грешака садржаних у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке. Приликом процене ових ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за састављање и објективну презентацију финансијских извештаја, у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола правног лица. Ревизија, такође, укључује оцену примењених рачуноводствених политика и вредновање значајних процена које је извршило руководство, као и оцену опште презентације финансијских извештаја.

Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и одговарајући и да обезбеђују солидну основу за изражавање нашег мишљења.

(наставља се)

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима предузећа “ТИГАР” А.Д., Пирот (наставак)

Мишљење

По нашем мишљењу финансијски извештаји истинито и објективно, по свим материјално значајним питањима, приказују финансијски положај Предузећа на дан 31. децембра 2009. године, као и резултате његовог пословања и токове готовине за годину која се завршава на тај дан, у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије.

Скретање пажње

Не изражавајући резерве у односу на дато мишљење, скрећемо пажњу на напомену 2.1. уз финансијске извештаје, у којој је обелодањено да приложени финансијски извештаји укључују само потраживања, обавезе, резултате пословања, промене на капиталу и новчане токове Предузећа без укључивања зависних правних лица. Улагања у зависна предузећа су исказана у овим финансијским извештајима по методу набавне вредности. Боље разумевање финансијског положаја Предузећа се може добити увидом у консолидоване финансијске извештаје, које је у складу са Законом о рачуноводству и ревизији (Службени лист РС број 46 од 2. јуна 2006. године), Предузеће обавезно да састави и да исте достави Агенцији за привредне регистре до краја априла 2010. године.

Београд, 16. април 2010. године

Жарко Мијовић
Овлашћени ревизор

БИЛАНС УСПЕХА

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2009. године
(У хиљадама динара)

	Напомене	2009.	2008.
ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ			
Приходи од продаје производа, роба и услуга	5	242,016	182,411
Приходи од активирања учинака	6	9,361	37,833
Приходи од закупнина		21,834	32,549
		<u>273,211</u>	<u>252,793</u>
ПОСЛОВНИ РАСХОДИ			
Набавна вредност продате робе		(38)	(2,479)
Трошкови материјала	7	(80,494)	(40,373)
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	8	(245,379)	(224,056)
Трошкови амортизације и резервисања	9	(22,235)	(14,631)
Остали пословни расходи	10	(187,388)	(235,442)
		<u>(535,534)</u>	<u>(516,981)</u>
ПОСЛОВНИ ГУБИТАК		<u>(262,323)</u>	<u>(264,188)</u>
Финансијски приходи	11	154,698	262,757
Финансијски расходи	12	(140,161)	(198,143)
Остали приходи	13	688,343	1,104,379
Остали расходи	14	(295,278)	(693,768)
ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА		<u>145,279</u>	<u>211,037</u>
ПОРЕЗ НА ДОБИТАК		15	
- порески расход периода		(30,148)	(41,133)
- одложени порески расход периода		(1,449)	(1,801)
		<u>(31,597)</u>	<u>(42,934)</u>
НЕТО ДОБИТАК		<u>113,682</u>	<u>168,103</u>
Зарада по акцији у динарима	16	<u>66.44</u>	<u>97.94</u>

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових финансијских извештаја.

Ови финансијски извештаји су одобрени од стране руководства предузећа “Тигар” А.Д., Пирот 28. фебруара 2010. године.

Потписано у име “Тигар” А.Д., Пирот:

Драган Николић
Генерални директор

Драгослава Бранковић
Шеф сектора рачуноводства

БИЛАНС СТАЊА
На дан 31. децембра 2009. године
(У хиљадама динара)

	<u>Напомене</u>	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
АКТИВА			
Стална имовина			
Нематеријална улагања	17	20,769	19,216
Некретнине, постројења и опрема	18	612,227	613,771
Учешћа у капиталу	19	2,099,576	1,850,801
Остали дугорочни финансијски пласмани	20	47,658	51,138
		<u>2,780,230</u>	<u>2,534,926</u>
Обртна имовина			
Залихе	21	26,005	29,011
Стална средства намењена продаји	22	4,367	656,192
Потраживања	23	142,844	315,162
Потраживања за више плаћен порез на добитак		8,520	-
Краткорочни финансијски пласмани	24	488,501	466,238
Готовински еквиваленти и готовина	25	530,588	52,935
Порез на додату вредност и активна временска разграничења	26	16,738	24,637
		<u>1,217,563</u>	<u>1,544,175</u>
Одложена пореска средства	15	-	655
Укупна актива		<u>3,997,793</u>	<u>4,079,756</u>
ПАСИВА			
Капитал			
Акцијски капитал	28	2,062,152	2,062,152
Емисиона премија		-	13,781
Резерве		206,215	574,953
Откупљене сопствене акције		-	(26,019)
Нераспоређени добитак		543,040	111,926
		<u>2,811,407</u>	<u>2,736,793</u>
Дугорочна резервисања и обавезе			
Дугорочна резервисања	29	9,562	7,624
Дугорочне обавезе	30	171,009	198,503
		<u>180,571</u>	<u>206,127</u>
Краткорочне обавезе			
Краткорочне финансијске обавезе	31	862,551	893,682
Обавезе из пословања	32	93,932	164,553
Остале краткорочне обавезе и пасивна временска разграничења	33	38,603	37,468
Обавезе по основу пореза на добитак		9,536	41,133
Обавезе по основу пореза на додату вредност		400	-
Одложене пореске обавезе		793	-
		<u>1,005,815</u>	<u>1,136,836</u>
Укупна пасива		<u>3,997,793</u>	<u>4,079,756</u>

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових финансијских извештаја.

ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ
У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2009. године
(У хиљадама динара)

	Акцијски капитал	Емисионе премије	Резерве	Откупљене сопствене акције	Нераспо- ређени добитак	Укупно
Стање, 1. јануара 2008. године	2,062,152	-	574,953	-	48,734	2,685,839
Исплаћене дивиденде за 2007. годину	-	-	-	-	(48,734)	(48,734)
Исплаћене међудивиденде за 2008. годину	-	-	-	-	(56,177)	(56,177)
Откупљене сопствене акције	-	16,084	-	(30,358)	-	(14,274)
Продате сопствене акције	-	(2,303)	-	4,339	-	2,036
Добитак текуће године	-	-	-	-	168,103	168,103
Стање, 31. децембра 2008. године	<u>2,062,152</u>	<u>13,781</u>	<u>574,953</u>	<u>(26,019)</u>	<u>111,926</u>	<u>2,736,793</u>
Стање, 1. јануара 2009. године	2,062,152	13,781	574,953	(26,019)	111,926	2,736,793
Исплаћене дивиденде за 2008. годину	-	-	-	-	(56,709)	(56,709)
Продате сопствене акције	-	(8,378)	-	26,019	-	17,641
Преноси	-	(5,403)	(368,738)	-	374,141	-
Добитак текуће године	-	-	-	-	113,682	113,682
Стање, 31. децембра 2009. године	<u>2,062,152</u>	<u>-</u>	<u>206,215</u>	<u>-</u>	<u>543,040</u>	<u>2,811,407</u>

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових финансијских извештаја.

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ
У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2009. године
(У хиљадама динара)

	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
НОВЧАНИ ТОКОВИ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ		
Продаја и примљени аванси	196,715	143,747
Примљене камате из пословних активности	1,314	-
Остали приливи из редовног пословања	25,914	32,549
Одливи за набавке сировина и материјала и друге трошкове пословања	(331,808)	(185,422)
Одливи по основу бруто зарада, накнада зарада и других личних расхода	(243,987)	(222,181)
Плаћене камате	(106,197)	(120,675)
Одливи по основу пореза и доприноса из резултата	(72,723)	(17)
Одливи по основу осталих дажбина	(12,520)	(40,735)
Нето одлив готовине из пословних активности	<u>(543,292)</u>	<u>(392,734)</u>
НОВЧАНИ ТОКОВИ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА		
Продаја акција и удела (нето приливи)	1,216,599	82,512
Продаја нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме	1,432	567,475
Приливи по основу камата	-	8,043
Приливи од дивиденди и учешћа у добити	301,305	259,096
Остали финансијски пласмани нето приливи/(одливи)	(219,797)	(199,103)
Одливи по основу набавке некретнина, постројења и опреме	(140,417)	(567,130)
Нето прилив готовине из активности инвестирања	<u>1,159,122</u>	<u>150,893</u>
НОВЧАНИ ТОКОВИ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА		
Приливи по основу дугорочних и краткорочних кредита (нето одливи)	(101,917)	292,141
Одливи по основу финансијског лизинга	(2,629)	(1,047)
Продаја/(откуп) сопствених акција	17,641	(12,238)
Исплаћене дивиденде	(52,181)	(100,592)
Нето (одлив)/прилив готовине из активности финансирања	<u>(139,086)</u>	<u>178,264</u>
НЕТО ПРИЛИВ/(ОДЛИВ) ГОТОВИНЕ	476,744	(63,577)
ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	52,935	113,277
Позитивне курсне разлике по основу прерачуна готовине, нето	<u>909</u>	<u>3,235</u>
ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	<u><u>530,588</u></u>	<u><u>52,935</u></u>

Напомене на наредним странама
 чине саставни део ових финансијских извештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

1. ОСНИВАЊЕ И ДЕЛАТНОСТ

“Тигар” А.Д., Пирот (у даљем тексту: “Предузеће”) је првобитно основано 1935. године оснивањем индустријске радионице за производњу гумених производа и свих врста гумење обуће. Након II светског рата, фабрика почиње са радом 20. децембра 1945. године. Током 1972. године, Предузеће прво у Југославији осваја, по сопственој технологији и конструкцији, производњу путничких радијалних ауто гума са текстилним појасом. Током 1991. године извршен је упис промене статуса предузећа у друштвеној својини у деоничко друштво у мешовитој својини, а од 16. јула 1996. године, промена назива Предузећа у “Тигар” Акционарско друштво за производњу гумених производа са п.о., Пирот (“Тигар” А.Д., Пирот).

Предузеће је на дан 1. јануара 2003. године извршило промене облика организовања и статусне промене при којима је дошло до издвајања из састава Предузећа организационих делова Фабрике аутогума и Фабрике унутрашњих гума, формирања и регистрација новог предузећа “Тигар МХ”- предузеће за производњу гума, д.о.о, Пирот (“Тигар МХ”), у чијем капиталу је Предузеће имало учешће од 65%. Током 2005. године, накнадном докапитализацијом, учешће Предузећа у капиталу “Тигар МХ” је промењено на 50%, с тим што је у Агенцији за привредне регистре, на основу договора партнера, регистровано учешће од 49.4%. С’обзиром на датум докапитализације, сразмерно учешће матичног предузећа у капиталу “Тигар МХ” за 2005. годину је, према датуму регистрације износило 51.7674%, а према датуму уплате додатног капитала 51.9033%. У току 2007. године Предузеће је продало 19.4% удела компанији Michelin, Netherlands и на дан 31. децембра 2007. године, учешће Предузећа у капиталу “Тигар Tyres” (претходни назив “Тигар МХ”), а на основу извршене регистрације, износи 30%.

У току 2008. године Предузеће је продало још 10% удела компанији Michelin, Netherlands и у току 2009. године преосталих 20%, тако да на дан 31. децембра 2009. године Предузеће нема више учешћа у компанији Тигар Tyres.

Поред тога, на основу Одлуке Управног одбора од 16. децембра 2002. године, извршено је издвајање других организационих делова из састава Предузећа, конституисање и регистрација, код трговинског суда у Нишу (26. и 27. децембра 2002. године), осам посебних правних лица-друштава са ограниченом одговорношћу, у којима Предузеће има 100% удела у капиталу. Ова предузећа послују као посебна правна лица од 1. јануара 2003. године. Од 1. априла 2005. године дошло је до издвајања из матичног Предузећа и конституисања посебног правног лица “Тигар Трговине” д.о.о., Пирот у коме Предузеће поседује 100% учешћа у капиталу.

Предузеће поседује, поред напред наведених предузећа, и учешћа у капиталу других предузећа у земљи и иностранству (напомена 19).

Након издвајања организационих делова и формирања посебних правних лица, основна делатност Предузећа су холдинг послови, управљање и финансирање зависним предузећима, одређивање њихових стратешких циљева и основних стратегија, праћење пословања и одлучивање о њиховом статусу.

Органи управљања Предузећем су: Скупштина, Управни одбор, Директор и Надзорни одбор.

Седиште Предузећа је у Пироту, у улици Николе Пашића 213. На дан 31. децембра 2009. године Предузеће је имало 206 запослених (31. децембра 2008. године: 193 запослена). Порески идентификациони број (“ПИБ”) Предузећа је 100358298. Решењем Комисије за листинг и котацију Београдске берзе од 2. априла 2007. године, акције Предузећа су примљене на А листинг Београдске берзе са симболом TIGAR.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД

2.1. Основе за састављање и презентацију финансијских извештаја

На основу Закона о рачуноводству и ревизији (“Службени гласник РС” бр. 46 од 2. јуна 2006. године), правна лица и предузетници у Републици Србији су у обавези да вођење пословних књига, признавање и процењивање имовине и обавеза, прихода и расхода, састављање, приказивање, достављање и обелодањивање финансијских извештаја врше у складу са законском и професионалном регулативом, која подразумева Оквир за припремање и приказивање финансијских извештаја (“Оквир”), Међународне рачуноводствене стандарде (“МРС”), односно Међународне стандарде финансијског извештавања (“МСФИ”), као и тумачења која су саставни део стандарда који су били на снази на дан 31. децембра 2002. године.

Измене МРС, као и нови МСФИ и одговарајућа тумачења, издати од Одбора за међународне рачуноводствене стандарде (“Одбор”) и Комитета за тумачење међународног финансијског извештавања (“Комитет”), у периоду од 31. децембра 2002. године до краја 2007. године, званично су усвојени Решењем Министра финансија Републике Србије (“Министарство”) и објављени у Службеном гласнику РС бр. 16 на дан 12. фебруара 2008. године. Министарство је такође утврдило (Решењем бр 401-00-1456/2008-16) и објавило за примену у Службеном гласнику РС бр. 116 од 17. децембра 2008. године, превод измена МРС 39 “Финансијски инструменти: Признавање и одмеравање” и МСФИ 7 “Финансијски инструменти: Обелодањивање”.

Међутим, до датума састављања приложених финансијских извештаја, нису биле преведене све измене МРС/МСФИ и IFRIC тумачења која су била на снази за годишње периоде који почињу 1. јануара 2009. године (што се посебно односи на период након доношења Решења од стране Министарства). При том, приложени финансијски извештаји су приказани у формату прописаном Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике (“Службени гласник РС” бр. 114 од 22. децембра 2006. године, 119 од 26. децембра 2008. године и 2/10 од 15. јануара 2010. године), који преузима законом дефинисан потпун скуп финансијских извештаја који одступа од оног дефинисаног у МРС 1 “Приказивање финансијских извештаја”, а уз то у појединим деловима одступа и од начина приказивања одређених билансних позиција предвиђених наведеним стандардом. Објављени стандарди и тумачења који су на снази у текућем периоду али још увек нису званично преведени и усвојени као и објављени стандарди и тумачења који још увек нису у примени, обелодањени су у напоменама 2.3 и 2.4. Поред наведеног, рачуноводствени прописи Републике Србије одступају од МСФИ и у следећем:

- у складу са Мишљењем Министарства од 22. јануара 2009. године, пренос права располагања на некретности од стране матичног предузећа на зависно предузеће, у оквиру поступка докапитализације, има карактер преноса, односно отуђења. Надаље, по наведеним мишљењу, разлика између процењене вредности некретности, на основу које је утврђена вредност додатног удела матичног предузећа у зависно предузеће, и књиговодствене вредности некретности у пословним књигама матичног предузећа се евидентира као приход периода. Наведени рачуноводствени третман одступа од захтева МРС 16 “Некретности, постројења и опрема” према коме се: 1) резултат ревалоризације приписује директно капиталу, у оквиру позиције ревалоризационе резерве, однос признаје као приход у билансу успеха до оног износа до којег се сторнира ревалоризационо смањење истог средства, које је претходно признато као расход, као и у делу по коме се 2) ревалоризационе резерве које су саставни део капитала који се односи на некретности, постројења и опрему, могу се пренети директно на нераспоређену добит, када средство престане да се признаје. Поред наведеног признавање прихода у приложеним финансијским извештајима у складу са поменутих мишљењем није у складу ни са захтевима МРС 18 “Приходи”.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.1. Основе за састављање и презентацију финансијских извештаја (наставак)

- У складу са Правилником о изменама и допунама Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике, који је ступио на снагу 26. јануара 2010. године, код састављања годишњих финансијских извештаја за 2009. годину, правна лица и предузетници могу одлучити да нето ефекат обрачунате уговорене валутне клаузуле са стањем на дан 31. децембар 2009. године по основу дугорочних потраживања и обавеза у динарима са валутном клаузулом, не искажу у приходима, односно расходима текућег периода, већ на рачунима пасивних односно активних временских разграничења (напомене 3.3 и 26). Сразмерни износ разграничених курсних разлика преноси се на негативне, односно позитивне курсне разлике на дан доспећа обавезе, односно потраживања по основу којих су обрачунате. Предузеће је ову могућност искористило приликом састављања финансијских извештаја за 2009. годину. Наведени рачуноводствени третман одступа од захтева МРС 21 “Ефекти промена девизних курсева”.

Сходно наведеном, а имајући у виду потенцијално материјалне ефекте које одступања рачуноводствених прописа Републике Србије од МСФИ и МРС могу имати на реалност и објективност финансијских извештаја Предузећа, приложени финансијски извештаји се не могу сматрати финансијским извештајима састављеним у сагласности са МСФИ и МРС.

2.2. Објављени стандарди и тумачења на снази у текућем периоду који још увек нису званично преведени и усвојени

На дан објављивања ових финансијских извештаја, доле наведени стандарди и измене стандарда су били издати од стране Одбора за међународне рачуноводствене стандарде, а следећа тумачења била су објављена од стране Комитета за тумачење међународног финансијског извештавања, али нису званично усвојена и преведена у Републици Србији за годишње периоде који почињу на дан 1. јануара 2009. године:

- МСФИ 8 “Пословни сегменти” (на снази за годишње периоде почевши од 1. јануара 2009. године),
- Измене МСФИ 4 “Уговори о осигурању” и МСФИ 7 “Финансијски инструменти: Обелодањивања” – Побољшање обелодањивања о финансијским инструментима (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2009. године),
- Измене МСФИ 1 “Прва примена међународних стандарда финансијског извештавања” и МРС 27 “Консолидовани и појединачни финансијски извештаји” – Трошак улагања у зависно предузеће, заједнички подухват или придружено привредно лице (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2009. године),

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.2. Објављени стандарди и тумачења на снази у текућем периоду који још увек нису званично преведени и усвојени (наставак)

- Измене различитих стандарда и тумачења резултат су Пројекта годишњег квалитативног побољшања МСФИ објављеног 22. маја 2008. године (МРС 1, МСФИ 5, МРС 8, МРС 10, МРС 16, МРС 19, МРС 20, МРС 23, МРС 27, МРС 28, МРС 29, МРС 31, МРС 34, МРС 36, МРС 38, МРС 39, МРС 40, МРС 41) првенствено са намером отклањања неусаглашености и појашњења формулација у тексту (већина измена биће на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2009. године),
- Измене МРС 32 “Финансијски инструменти: Презентација” и МРС 1 “Презентација финансијских извештаја” – Инструменти који се могу поново (про)дати емитенту и обавезе проистекле по основу ликвидације (на снази за периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2009. године),
- МРС 1 (ревидирани) “Презентација финансијских извештаја” – Ревидирана презентација (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2009. године),
- МРС 23 (ревидирани) “Трошкови позајмљивања” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2009. године),
- Измене МСФИ 2 “Исплате по основу акција” – Услови стицања и укидања права (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2009. године),
- Измене IFRIC 9 “Поновна процена уграђених деривата” и МРС 39 “Финансијски инструменти: Признавање и мерење” – Уграђени деривати (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 30. јуна 2009. године),
- IFRIC 13 “Програми лојалности купаца” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јула 2008. године),
- IFRIC 14 “МРС 19 - Ограничење дефинисаних примања, минимални захтеви за финансирањем и њихова интеракција” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2008. године),
- IFRIC 15 “Уговори о изградњи некретнина” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2009. године),
- IFRIC 16 “Хеџинг нето инвестиција у иностране операције” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. октобра 2008. године),

2.3. Објављени стандарди и тумачења који још увек нису ступили на снагу

На дан издавања ових финансијских извештаја следећи стандарди, њихове допуне и тумачења били су објављени, али нису још увек ступили на снагу:

- МСФИ 9 “Финансијски инструменти” (на снази за годишње периоде почевши од 1. јануара 2013. године),

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.3. Објављени стандарди и тумачења који још увек ниси ступили на снагу (наставак)

- МСФИ 3 (ревидиран) “Пословне комбинације” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јула 2009. године),
- МСФИ 1 (ревидиран) “Прва примена међународних стандарда финансијског извештавања” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јула 2009. године),
- Измене МСФИ 1 “Прва примена међународних стандарда финансијског извештавања” – Додатни изузеци за лица која први пут примењују МСФИ (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2010. године),
- Измене МСФИ 2 “Исплате по основу акција” – Трансакције групних готовинских исплата по основу акција (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2010. године),
- Измене МРС 24 “Обелодањивања о повезаним лицима” – Поједностављени захтеви за обелодањивањем код лица под (значајном) контролом или утицајем владе и појашњење дефиниције повезаног лица (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2011. године),
- Измене МРС 27 “Консолидовани и појединачни финансијски извештаји” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јула 2009. године),
- Измене МРС 32 “Финансијски инструменти: Презентација” – Рачуноводствено обухватање пречег права на нове акције (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. фебруара 2010. године),
- Измене МРС 39 “Финансијски инструменти: Признавање и мерење” – Уграђени деривати (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јула 2009. године),
- Измене различитих стандарда и тумачења резултат су Пројекта годишњег квалитативног побољшања МСФИ објављеног 16. априла 2009. године (МСФИ 2, МСФИ 5, МСФИ 8, МРС 1, МРС 7, МРС 17, МРС 18, МРС 36, МРС 38, МРС 39, IFRIC 9, IFRIC 16) првенствено са намером отклањања неусаглашености и појашњења формулација у тексту (већина измена биће на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2010. године),
- Измене IFRIC 14 “МРС 19 - Ограничење дефинисаних примања, минимални захтеви за финансирањем и њихова интеракција” – Преплаћени минимални захтеви за финансирањем (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2011. године),
- МСФИ 17 (ревидиран) “Пренос неновчаних средстава власницима предузећа” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јула 2009. године),
- IFRIC 18 “Пренос средстава са купаца” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јула 2009. године),
- IFRIC 19 “Намиривање обавеза инструментима капитала” (на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јула 2010. године).

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.3. Објављени стандарди и тумачења који још увек ниси ступили на снагу (наставак)

Финансијски извештаји су састављени у складу са начелом историјског трошка, осим ако је другачије наведено у рачуноводственим политикама које су дате у даљем тексту.

Предузеће је у састављању ових финансијских извештаја примењивало рачуноводствене политике обелодањене у напмени 3. уз финансијске извештаје. Наведене рачуноводствене политике су конзистентно примењене за све презентоване извештајне периоде.

Финансијски извештаји Предузећа су исказани у хиљадама динара. Динар представља званичну извештајну валуту у Републици Србији.

2.4. Упоредни подаци

Упоредне податке представљају финансијски извештаји Предузећа на дан и за годину која се завршила на дан 31. децембра 2008. године. Такође, у циљу усаглашавања са презентацијом података за текући период, извршене су одређене рекласификације података презентованих у финансијским извештајима на дан и за годину завршену на дан 31. децембра 2008. године.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

3.1. Признавање и одмеравање прихода и расхода

Приходи се одмеравају по правичној вредности примљене накнаде или накнаде која ће се примити и представљају износе који се добијају за извршене услуге и продату робу у току редовног пословања, умањене за рабате, порез на додату вредност и друге порезе при продаји.

Приходи од продаје производа и роба се признају када се роба испоручи и када су значајни ризици и користи од власништва над њом пренете на купца.

Признавање расхода врши се истовремено са признавањем прихода ради којих су ти расходи настали (принцип сучељавања прихода и расхода).

3.2. Приходи и расходи по основу камата

Приходи и расходи по основу камата, укључујући затезну камату и остале приходе и остале расходе везане за каматоносну активу, односно каматоносну пасиву, обрачунавају се и евидентирају у билансу успеха у периоду на који се односе.

3.3. Прерачунавање износа у страним средствима плаћања

Пословне промене у страним средствима плаћања током године прерачунавају се у динаре по званичном курсу важећем на дан сваке промене.

Све позиције средстава и обавеза у страним средствима плаћања се прерачунавају у њихову динарску противвредност по средњем курсу, важећем на дан биланса стања; осим ако уговором о кредиту и финансијском лизингу није другачије прецизирано.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.3. Прерачунавање износа у страним средствима плаћања (наставак)

Позитивне и негативне курсне разлике настале по основу прерачунавања девизних износа књиже су у корист или на терет биланса успеха, осим ефеката валутне клаузуле дугорочних потраживања и обавеза у динарима са валутном клаузулом, који су, у складу са домаћим прописима, исказани на осталим пасивним, односно активним временским разграничењима. Сразмерни износ разграничених ефеката обрачунате уговорене валутне клаузуле преноси се на рачуне расхода и прихода по основу ефеката валутне клаузуле, на дан доспећа обавезе, односно потраживања по основу којих су ти ефекти обрачунати.

3.4. Нематеријална улагања

Нематеријална улагања су у књигама Предузећа исказана по набавној вредности, умањеној за акумулирану исправку вредности и евентуалне губитке од обезвређења.

Нематеријална улагања обухватају улагања у софтвер, лиценце и слична права стечена куповином и отписују се у року од 5 година.

3.5. Некретнине, постројења и опрема

Почетно мерење некретнина, постројења и опреме, који испуњавају услове за признавање средстава, врши се по набавној вредности.

Набавну вредност чини вредност по фактури добављача, увећана за зависне трошкове набавке и трошкове довођења средства у стање функционалне приправности, умањена за било које трговинске попусте и рабате.

Накнадни издаци за некретнине, постројења и опрему признају се као средство само када се тим издацима побољшава стање средства изнад његовог првобитно процењеног стандардног учинка. Сви остали накнадно настали издаци признају се као расход у периоду у којем су настали.

Некретнине, постројења и опрема након почетног признавања исказују се по набавној вредности умањеној за укупан износ обрачунате амортизације и укупан износ губитка због обезвређења.

Амортизација се равномерно обрачунава на набавну вредност основних средстава применом следећих годишњих стопа, са циљем да се средства у потпуности отпишу у току њиховог корисног века трајања:

Грађевински објекти	1.5% - 10%
Опрема	3.33% - 20%
Телекомуникациона опрема	7% - 11%
Путничка возила	15.5%
Намештај	11% - 16.5%
Рачунари	20%

На крају 2008. године руководство Предузећа је дало процену преосталог века трајања основних средстава, и по том основу је извршена корекција амортизационих стопа и амортизације за 2008. годину за материјално значајне ставке.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставка)

3.6. Умањење материјалне имовине

На сваки датум биланса стања Предузеће преиспитује књиговодствене износе своје материјалне имовине да би утврдило постоје ли наговештаји да је дошло до губитака услед умањења вредности наведене имовине. Ако постоје такве назнаке, процењује се надокнадиви износ средства да би се могао утврдити евентуални губитак настао умањењем. Ако није могуће проценити надокнадиви износ појединог средства, Предузеће процењује надокнадиви износ јединице која генерише новац а којој то средство припада.

Надокнадива вредност је нето продајна цена или вредност у употреби, зависно од тога која је виша. За потребе процене вредности у употреби, процењени будући новчани токови дисконтују се до садашње вредности применом дисконтне стопе пре опорезивања која одражава садашњу тржишну процену временске вредности новца и ризике специфичне за то средство.

Ако је процењен надокнадиви износ средства (или јединице која генерише новац) мањи од књиговодственог износа, онда се књиговодствени износ тога средства (или јединице која генерише новац) умањује до надокнадивог износа. Губици од умањења вредности признају се одмах као расход, осим ако средство није земљиште или зграда које се не користи као инвестициона некретнина која је исказана по ревалоризираним износу, у којем случају се губитак од умањења исказује као смањење вредности настало ревалоризацијом средства.

Код накнадног поништења губитка од умањења вредности, књиговодствени износ средства (јединице која генерише новац) повећава се до ревидираног процењеног надокнадивог износа тога средства, при чему већа књиговодствена вредност не премашује књиговодствену вредност која би била утврђена да у претходним годинама није било признатих губитака на том средству (јединици која генерише новац) услед умањења вредности. Поништење губитка од умањења вредности одмах се признаје као приход, осим ако се предметно средство не исказује по процењеној вредности, у којем случају се поништење губитка од умањења вредности исказује као повећање услед ревалоризације.

На дан 31. децембра 2009. године, на основу процене руководства Предузећа, не постоје индикације да је вредност некретнина, постројења и опреме и нематеријалних улагања обезвређена.

3.7. Финансијски лизинг

Лизинг се класификује као финансијски лизинг у свим случајевима када се лизингом, на Предузеће, преносе у највећој мери сви ризици и користи који произилазе из власништва над средствима. Сваки други лизинг се класификује као оперативни лизинг. Средства која се држе по уговорима о финансијском лизингу се признају у билансу стања Предузећа по садашњој вредности минималних рата лизинга утврђених на почетку периода лизинга, ако су она мања од поштене вредности средства узетог на лизинг, у супротном се средства вреднују по поштеној вредности. Одговарајућа обавеза према даваоцу лизинга се укључује у биланс стања као обавеза по финансијском лизингу.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.8. Залихе

Залихе се исказују по цени коштања или по нето продајној вредности у зависности од тога која је нижа. Нето продајна вредност је цена по којој залихе могу бити продате у нормалним условима пословања након умањења цене за трошкове продаје.

Залихе робе у магацинима се воде по veleпродајним ценама. На крају обрачунског периода њихова вредност се своди на набавну вредност путем алокације одређеног дела разлике у цени на велико, израчунате на просечној основи, између набавне вредности продате робе и робе на залихама.

Терећењем осталих расхода врши се исправка вредности залиха у случајевима када се оцени да је потребно свести вредност залиха на њихову нето продајну вредност. За оштећене залихе и залихе које по квалитету не одговарају стандардима врши се одговарајућа исправка вредности, или се у целисти отписују.

3.9. Финансијски инструменти

Финансијски инструменти се иницијално вреднују по фер вредности, увећаној за трошкове трансакција (изузев финансијских средстава или финансијских обавеза које се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха), који су директно приписивани набавци или емитовању финансијског средства или финансијске обавезе.

Финансијска средства и финансијске обавезе се евидентирају у билансу стања Предузећа, од момента када се Предузеће уговорним одредбама везало за инструмент. Куповина или продаја финансијских средстава признаје се применом обрачуна на датум поравнања, односно датум када је средство испоручено другој страни.

Финансијска средства престају да се признају када Предузеће изгуби контролу над уговореним правима над тим инструментима, што се дешава када су права коришћења инструмената реализована, истекла, напуштена или уступљена. Финансијска обавеза престаје да се признаје када је обавеза предвиђена уговором испуњена, отказана или истекла.

Дугорочни финансијски пласмани

Дугорочни финансијски пласмани се састоје од учешћа у капиталу повезаних правних лица у земљи и иностранству, као и од пласмана у банке и друга правна лица.

Учешћа у капиталу повезаних предузећа у иностранству почетно се признају према набавној вредности извршених улагања увећаној за реинвестирану добит и умањеној за исправку вредности по основу умањења вредности.

Учешћа у капиталу повезаних предузећа у земљи су приказана по набавној вредности умањеној за исправку вредности по основу импаритетних губитака или процењеној фер вредности.

Учешћа у капиталу банака и осталих правних лица, за које не постоји активно тржиште и тржишне вредности, вреднована су по набавној вредности умањеној за исправку вредности.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.9. Финансијски инструменти (наставак)

Остали дугорочни финансијски пласмани

Остали дугорочни финансијски пласмани састоје се од потраживања по основу стамбених кредита датих радницима Предузећа са роком отплате до 20 година, исказаних по номиналној вредности која одражава садашњу вредност будућих новчаних токова дисконтвану уговореном каматном стопом. По процени руководства ефекти не примењивања МРС 39 “Финансијски инструменти: Признавање и одмеравање” по коме се дугорочна потраживања вреднују по амортизованој вредности примене ефективне каматне стопе нису од материјалног значаја за финансијске извештаје посматране у целини.

Потраживања од купаца

Потраживања од купаца исказана су по њиховој номиналној вредности, умањеној за исправке вредности ненаплативих потраживања. Исправка вредности потраживања од купаца се врши на терет биланса успеха за сва потраживања од домаћих купаца и купаца у иностранству која нису наплаћена у року од 180 дана од датума доспећа, умањена за износ обавеза према тим купцима. Ненаплатива потраживања се отписују на основу судске одлуке, према договору о поравнању између уговорних страна или на основу одлуке Управног одбора Предузећа. За потраживања од повезаних лица се не врши исправка вредности.

Готовина и готовински еквиваленти

У извештајима о токовима готовине, под готовином се подразумевају новчана средства у благајни и новчана средства на рачунима код пословних банака. Готовински еквиваленти су краткорочна, високо ликвидна улагања која се брзо претварају у познате износе готовине и нису под значајним утицајем ризика промена вредности. Готовински еквиваленти представљају орочени депозити код пословних банака на период до 90 дана.

Обавезе према добављачима

Обавезе према добављачима се процењују по њиховој номиналној вредности.

Обавезе по кредитима

Обавезе по кредитима исказују се у номиналном износу умањеном за отплате и увећаном за доспеле неотплаћене камате и, евентуално, за затезне камате.

3.10. Порези и доприноси

Текући порез на добитак

Текући порез на добитак представља износ који се обрачунава примене прописане пореске стопе од 10% на основицу утврђену пореским билансом, која представља износ добитка пре опорезивања по одбитку ефеката усклађивања прихода и расхода, у складу са пореским прописима Републике Србије, уз умањење за прописане пореске кредите.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.10. Порези и доприноси (наставак)

Текући порез на добитак (наставак)

Закон о порезу на добитак Републике Србије не предвиђа да се порески губици из текућег периода могу користити као основа за повраћај пореза плаћеног у претходним периодима. Међутим, губици из текућег периода исказани у пореском билансу могу се користити за умањење пореске основице будућих обрачунских периода, али не дуже од десет година.

Одложени порез на добитак

Одложени порез на добитак се обрачунава коришћењем методе утврђивања обавеза према билансу стања, за привремене разлике произашле из разлике између пореске основе средстава и обавеза у билансу стања и њихове књиговодствене вредности. Важеће пореске стопе на дан биланса стања или пореске стопе које су након тог дана ступиле на снагу, користе се за утврђивање разграниченог износа пореза на добитак. Одложене пореске обавезе се признају за све опорезиве привремене разлике. Одложена пореска потраживања се признају за све одбитне привремене разлике и ефекте пореских губитака и пореских кредита, који се могу преносити у наредне фискалне периоде, до степена до којег ће вероватно постојати опорезиви добитак, а који се тиме може умањити.

Порези и доприноси који не зависе од резултата

Порези и доприноси који не зависе од резултата укључују порез на имовину, порезе и доприносе на зараде на терет послодавца, као и друге порезе и доприносе у складу са републичким, пореским и општим прописима. Ови порези и доприноси су приказани у оквиру осталих пословних расхода.

3.11. Бенефиције за запослене

Порези и доприноси фондовима за социјалну сигурност запослених

У складу са прописима који се примењују у Републици Србији, Предузеће је у обавези да плаћа доприносе државним фондовима којима се обезбеђује социјална сигурност запослених. Ове обавезе укључују доприносе за запослене на терет послодавца у износима обрачунатим по стопама прописаним релевантним законским прописима. Предузеће је, такође, обавезно да од бруто плата запослених обустави доприносе и да их, у име запослених, уплати тим фондовима. Доприноси на терет послодавца и доприноси на терет запосленог се књиже на терет расхода периода на који се односе.

Обавезе по основу отпремнина и јубиларних награда

Предузеће је у обавези да исплати запосленима отпремнине, у зависности од година рада проведених у предузећу, у висини од три зараде које је запослени остварио у месецу који претходи месецу у којем се исплаћује отпремнина, односно у висини просечне месечне зараде исплаћене у Предузећу за месец који претходи месецу у којем се исплаћује отпремнина, ако је то за запосленог повољније.

Поред наведеног, Предузеће је и у обавези да исплати јубиларне награде за 20 и 30 година рада у Предузећу и по одласку у пензију, плативе у златним новчићима од 3, 6 односно 9 грама злата.

Предузеће је извршило резервисања по основу обавеза по наведеним основама и одговарајућа обелодањивања су приказана у напмени 26.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.12. Правична (фер) вредност

Финансијски извештаји су приказани по методу првобитне набавне вредности, укључујући корекције и резервисања у циљу свођења позиција средстава на реалну вредност.

Пословна политика Предузећа је да обелодани информације о правичној вредности активе или пасиве за коју постоје званичне тржишне информације и када се правична вредност значајно разликује од књиговодствене вредности. Не постоји довољно тржишно искуство, стабилност и ликвидност код куповине и продаје финансијске активе или пасиве пошто званичне тржишне информације нису у сваком тренутку расположиве. Стога, правичну вредност није могуће поуздано утврдити. По мишљењу руководства, износи у финансијским извештајима одражавају реалну вредност која је у датим околностима најверодостојнија и најкориснија за потребе финансијског извештавања у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Србије.

4. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПРОЦЕНА

Презентација финансијских извештаја захтева од руководства Предузећа коришћење најбољих могућих процена и разумних претпоставки, које имају ефекта на презентирани вредности средстава и обавеза, обелодањивање потенцијалних потраживања и обавеза на дан састављања финансијских извештаја, као и прихода и расхода у току извештајног периода. Ове процене и претпоставке су засноване на историјским и осталим информацијама расположивим на дан састављања финансијских извештаја. Стварни износи се могу разликовати од процењених.

4.1. Процена и претпоставке

У наставку су приказане кључне претпоставке везане за будућност и остали извори процењивања, неизвесности на датум биланса стања које представљају значајан ризик, за материјалне корекције износа позиција биланса стања у следећој финансијској години.

4.2. Амортизација и стопа амортизације

Обрачун амортизације и стопе амортизације су засноване на пројектованом економском веку трајања некретнина, опреме и нематеријална улагања. Једном годишње Предузеће процењује економски век на основу тренутних предвиђања.

4.3. Одложена пореска средства

Одложена пореска средства призната су на све неискоришћене пореске кредите по основу улагања у некретнине и опрему до мере до које је извесно да је ниво очекиваних будућих опорезивих добитака довољан да се неискоришћени порески кредити могу искористити. Значајна процена од стране руководства Предузећа је неопходна да би се утврдио износ одложених пореских средстава која се могу признати, на основу периода настанка и висине будућих опорезивих добитака и стратегије планирања пореске политике.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

4. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПРОЦЕНА (наставак)

4.4. Исправка вредности потраживања

Обрачунали смо исправку вредности за сумњива и спорна потраживања, на основу процењених губитака услед немогућности купаца да испуне неопходне обавезе. Наша процена је заснована на старосној анализи потраживања од купаца, историјским отписима, кредитним способностима наших купаца и променама у условима продаје, приликом утврђивања адекватности исправке вредности сумњивих и спорних потраживања. Ово укључује и претпоставке о будућем понашању купаца и резултујућим будућим наплатама. Руководство верује да није потребна додатна исправка вредности потраживања, изузев резервисања већ приказаних у финансијским извештајима.

4.5. Фер вредност

Фер вредност финансијских инструмената за које не постоји активно тржиште је одређена применом одговарајућих метода процене. Предузеће примењује професионални суд приликом избора одговарајућих метода и претпоставки.

Пословна политика Предузећа је да обелодани информације о правичној вредности активе и пасиве за коју постоје званичне тржишне информације и када се правична вредност значајно разликује од књиговодствене вредности. У Републици Србији не постоји довољно тржишног искуства, као ни стабилности и ликвидности код куповине и продаје потраживања и остале финансијске активе и пасиве, пошто званичне тржишне информације нису у сваком тренутку расположиве. Стога, правичну вредност није могуће поуздано утврдити у одсуству активног тржишта. Управа Предузећа врши процену ризика и, у случајевима када се оцени да вредност по којој се имовина води у пословним књигама неће бити реализована, врши исправку вредности. По мишљењу руководства Предузећа, износи у овим финансијским извештајима одражавају вредност која је, у датим околностима, најверодостојнија и најкориснија за потребе извештавања.

5. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ ПРОИЗВОДА, РОБА И УСЛУГА

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава	
	31. децембра	
	2009.	2008.
Приходи од продаје производа и услуга повезаним правним лицима (напомена 34)	240,926	143,871
Приходи од продаје производа и услуга осталим правним лицима	894	33,594
Приходи од продаје робе	196	4,946
	<u>242,016</u>	<u>182,411</u>

6. ПРИХОДИ ОД АКТИВИРАЊА УЧИНАКА

Приходи од активирања учинака за годину која се завршава 31. децембра 2009. године у укупном износу од 9,361 хиљаде динара, (31. децембар 2008. године – 37,833 хиљаде динара) се односи на директно приписане трошкове примања запослених некретницама, постројењима и опреми, а по основу рада на пројекту Тигар 3.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

7. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
Трошкови канцеларијског материјала	5,901	5,338
Трошкови мазута	35,446	12,620
Трошкови хемикалија	3,927	945
Трошкови електричне енергије	24,147	9,635
Трошкови осталог горива и мазива	7,941	9,223
Трошкови осталог материјала	3,132	2,612
	<u>80,494</u>	<u>40,373</u>

Трошкови мазута, електричне енергије, осталог горива и мазива се у односу на претходне периоде највећим делом односе на стављање у употребу нове енергане у последњем кварталу 2008. године, а која обавља испоруку енергената за повезана правна лица.

8. ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
Трошкови нето зарада	126,708	114,339
Трошкови пореза и доприноса на зараде на терет запослених	48,850	44,138
Трошкови пореза и доприноса на зараде на терет послодавца	30,534	27,535
Примања чланова управног и надзорног одбора	21,173	17,175
Трошкови отпремнина и јубиларних награда	254	1,287
Трошкови превоза запослених	4,358	3,590
Остали лични расходи	13,502	15,992
	<u>245,379</u>	<u>224,056</u>

9. ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ И РЕЗЕРВИСАЊА

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
Трошкови амортизације (напомена 18)	18,391	14,631
Трошкови резервисања (напомена 29)	3,844	-
	<u>22,235</u>	<u>14,631</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

10. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
Трошкови отпреме производа до купца	17	108
ПТТ услуге	6,332	6,206
Трошкови одржавања и оправке	4,842	4,255
Трошкови закупа	28,493	24,406
Трошкови сајмова	3,492	3,510
Трошкови рекламе и пропаганде	16,772	22,209
Трошкови комуналних услуга	5,703	1,744
Трошкови стручног образовања	2,988	3,796
Трошкови физичког обезбеђења	3,776	18,612
Здравствене услуге	2,821	3,685
Трошкови ревизије, адвокатских и других консултантских услуга	9,620	31,719
Трошкови израде студије пројеката и стручне експертизе истраживања и развоја тржишта	22,220	16,210
Трошкови културних и спортских манифестација	7,556	6,873
Остале непроизводне услуге	30,912	29,045
Трошкови осталих пореза и доприноса	6,616	33,492
Трошкови репрезентације	7,353	8,942
Премије осигурања	2,282	1,788
Трошкови платног промета	9,495	5,462
Трошкови чланарина	1,821	1,945
Стипендије и кредити студентима и ученицима	5,882	5,393
Остали трошкови	8,395	6,042
	<u>187,388</u>	<u>235,442</u>

11. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
Приходи од камата	1,872	8,043
Позитивне курсне разлике	2,870	9,320
Приходи од учешћа у добити:		
- повезана предузећа у земљи	99,307	236,600
- повезана предузећа у иностранству	50,649	8,794
	<u>154,698</u>	<u>262,757</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

12. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2009.	2008.
Расходи од камата	103,733	94,456
Негативне курсне разлике	33,771	73,310
Остали финансијски расходи	2,657	30,377
	<u>140,161</u>	<u>198,143</u>

13. ОСТАЛИ ПРИХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2009.	2008.
Добици од продаје основних средстава	777	504,203
Добици од преноса основних средстава (напомена 18)	127,705	421,780
Добици од продаје учешћа у капиталу (напомена 22)	549,530	138,684
Приходи од смањења обавеза	-	18,744
Укидање резервисања	-	374
Наплата отписаних потраживања	-	1,607
Остало	10,331	18,987
	<u>688,343</u>	<u>1,104,379</u>

Добици од продаје основних средстава у 2008. години у износу од 504,203 хиљаде динара, укључују добитак од продаје у износу од 502,233 хиљаде динара, а по основу уговора о продаји склопљеног 27. марта 2008. године, између Предузећа и Тигар Турес д.о.о., Пирот о продаји права коришћења земљишта са инфраструктуром и власништва над железничким колосеком нето садашње вредности 61,339 хиљада динара.

14. ОСТАЛИ РАСХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2009.	2008.
Губици од продаје основних средстава	966	83
Обезвређење учешћа у капиталу	47	141,787
Обезвређење потраживања (напомена 27)	831	-
Отпис потраживања	290,415	543,396
Остало	3,019	8,502
	<u>295,278</u>	<u>693,768</u>

Отпис потраживања за годину која се завршава 31. децембра 2009. године у износу од 290,415 хиљада динара (2008. - 543,396 хиљада динара) укључује износ од 289,616 хиљада динара (2008. - 542,319 хиљада динара) који се односи на отпис потраживања од повезаних правних лица.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

15. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК

а) Компоненте пореза на добитак

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
Текући порез	(30,148)	(41,133)
Одложени порески расход периода	<u>(1,449)</u>	<u>(1,801)</u>
	<u>(31,597)</u>	<u>(42,934)</u>

б) Усаглашавање пореза на добитак и производа резултата пословања пре опорезивања и прописане пореске стопе

	У хиљадама динара	
	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
Добитак пре опорезивања	<u>145,279</u>	<u>211,037</u>
Порез на добитак обрачунат по стопи од 10%	(14,528)	(21,104)
Порески ефекти расхода који се не признају у пореском билансу	(45,189)	(45,631)
Порески кредити по основу улагања у основна средства	28,120	41,133
Непризнати порески губитак	-	(16,633)
Остало	<u>-</u>	<u>(699)</u>
	<u>(31,597)</u>	<u>(42,934)</u>

в) Компоненте одложених пореских средстава/обавеза

	У хиљадама динара	
	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
Одложене пореске (обавезе)/средства по основу разлике између пореске основе основних средстава и њихове књиговодствене вредности	<u>(793)</u>	<u>655</u>
	<u>(793)</u>	<u>655</u>

Одложена пореске обавезе на дан 31. децембра 2009. године у износу од 793 хиљаде динара односе се на привремене разлике између основице по којој се грађевински објекти, опрема и нематеријална улагања признају у пореском билансу и износа по којима су та средства исказана у финансијским извештајима.

16. ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ

	У хиљадама динара	
	<u>2008.</u>	<u>2008.</u>
Нето добитак	113,682	168,103
Просечан пондерисани број акција у току године	<u>1,711,095</u>	<u>1,716,352</u>
Основна зарада по акцији (у динарима)	<u>66.44</u>	<u>97.94</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

17. НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА

	Лиценце	Остала нематеријална улагања	Нематеријална улагања у припреми	Укупно нематеријална улагања
Набавана вредност				
Стање 1. јануара 2008. године	7,129	1,107	20	8,256
Повећања	-	-	19,060	19,060
Преноси	124	-	(124)	-
Стање 31. децембра 2008. године	<u>7,253</u>	<u>1,107</u>	<u>18,956</u>	<u>27,316</u>
Стање 1. јануара 2009. године	7,253	1,107	18,956	27,316
Повећања	-	-	1,699	1,699
Стање 31. децембра 2009. године	<u>7,253</u>	<u>1,107</u>	<u>20,655</u>	<u>29,015</u>
Исправка вредности				
Стање 1. јануара 2008. године	5,567	1,107	-	6,674
Амортизација	1,426	-	-	1,426
Стање 31. децембра 2008. године	<u>6,993</u>	<u>1,107</u>	<u>-</u>	<u>8,100</u>
Стање 1. јануара 2009. године	6,993	1,107	-	8,100
Амортизација	146	-	-	146
Стање 31. децембра 2009. године	<u>7,139</u>	<u>1,107</u>	<u>-</u>	<u>8,246</u>
Садашња вредност на дан:				
- 31. децембра 2009. године	<u>114</u>	<u>-</u>	<u>20,656</u>	<u>20,769</u>
- 31. децембра 2008. године	<u>260</u>	<u>-</u>	<u>18,956</u>	<u>19,216</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

18. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА

	У хиљадама динара					
	Земљиште	Грађевински објекти	Опрема	Основна средства у припреми	Улагања у туђа основна средства	Укупно основна средства
Набавана вредност						
Стање 1. јануара 2008. године	92,042	225,735	119,090	250,090	150	687,107
Повећања	-	-	-	564,739	-	564,739
Преноси	-	103,518	150,230	(253,748)	-	-
Преноси повезаним правним лицима	-	(75,520)	-	(342,614)	-	(418,134)
Продаја	(56,405)	(27,846)	-	-	-	(84,251)
Расходовања по попису	-	(744)	(2,405)	(179)	-	(3,328)
Остало	-	-	(4,920)	-	-	(4,920)
Стање 31. децембра 2008. године	<u>35,637</u>	<u>225,143</u>	<u>261,995</u>	<u>218,288</u>	<u>150</u>	<u>741,213</u>
Стање 1. јануара 2009. године	35,637	225,143	261,995	218,288	150	741,213
Повећања	-	-	-	132,698	-	132,698
Преноси	8,713	84,688	43,434	(145,225)	8,390	-
Преноси повезаним правним лицима	-	-	-	(111,529)	-	(111,529)
Продаја	(37)	-	(526)	(63)	-	(626)
Расходовања	-	(113)	(7,562)	(4,279)	-	(11,954)
Стање 31. децембра 2009. године	<u>44,313</u>	<u>309,718</u>	<u>297,341</u>	<u>89,890</u>	<u>8,540</u>	<u>749,802</u>
Исправка вредности						
Стање 1. јануара 2008. године	-	67,199	86,338	-	-	153,537
Амортизација	-	3,425	9,750	-	30	13,205
Преноси повезаним правним лицима	-	(15,536)	-	-	-	(15,536)
Продаја	-	(21,442)	-	-	-	(21,442)
Расходовања по попису	-	-	(2,322)	-	-	(2,322)
Стање 31. децембра 2008. године	<u>-</u>	<u>33,646</u>	<u>93,766</u>	<u>-</u>	<u>30</u>	<u>127,442</u>
Стање 1. јануара 2009. године	-	33,646	93,766	-	30	127,442
Амортизација	-	4,925	13,290	-	30	18,245
Продаја	-	-	(526)	-	-	(526)
Расходовања	-	(113)	(7,473)	-	-	(7,586)
Стање 31. децембра 2009. године	<u>-</u>	<u>38,458</u>	<u>99,057</u>	<u>-</u>	<u>60</u>	<u>137,575</u>
Садашња вредност на дан:						
- 31. децембра 2009. године	<u>44,313</u>	<u>271,260</u>	<u>198,284</u>	<u>89,890</u>	<u>8,480</u>	<u>612,227</u>
- 31. децембра 2008. године	<u>35,637</u>	<u>191,497</u>	<u>168,229</u>	<u>218,288</u>	<u>120</u>	<u>613,771</u>

Над грађевинским објектима и фабричким кругом постоји укњижена хипотека првог реда у корист Alpha Банк А.Д., Београд, којом се обезбеђују новчана потраживања банке по основу издавања гаранција за уредну отплату рефинансираних иностраних кредита. На основу нових уговора о репрограмирању и отпису главнице и камате потписаним са Alpha Банк А.Д., Београд на дан 6. октобра 2004. године, неотплаћени дуг по тим кредитима, на дан 31. децембра 2009. године, износи USD 1,099,198 и EUR 1,455,910 односно у динарској противвредности укупно 212,953 хиљаде динара (напомена 30).

На катастарској парцели 3390/3, зграда бр. 1 из листа непокретности 7950 КО Пирот успостављено је заложно право у корист UniCredit banka a.d. Beograd, а по основу краткорочног кредита са валутном клаузулом одобреног у износу од EUR 1,000,000, динарска противвредност 95,889 хиљада динара (напомена 31).

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

18. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА, ОПРЕМА И НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА
(наставка)

Предузеће је у току 2009. године извршило следеће преносе повезаним правним лицима:

- основна средства у припреми – Производни објекат на локацији Тигар III за производњу техничке гуме, укупне нето садашње вредности у износу од 111,529 хиљада динара повезаном правном лицу Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот. Пренос је извршен по процењеној вредности од стране овлашћених проценитеља Conzit д.о.о., Београд у укупном износу од 239,165 хиљада динара.

У складу са Мишљењем Министарства од 22. јануара 2009. године, Предузеће је приликом преноса грађевинских објеката и основних средстава у припреми у повезана правна лица (у оквиру поступка докапитализације), разлику између вредности улога у повезана правна лица по процењеној вредности и нето садашње вредности пренетих средстава у укупном износу од 127,636 хиљада динара (напомена 13) за годину која се завршава 31. децембра 2009. године евидентирало у корист биланса успеха као добитке од преноса средстава (2008. година – 421,780 хиљада динара).

19. УЧЕШЋА У КАПИТАЛУ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Учешћа у капиталу повезаних правних лица	2,114,041	1,865,217
Минус: Исправка вредности (напомена 27)	(14,571)	(14,571)
	2,099,470	1,850,646
Учешћа у капиталу банака	89	137
Учешћа у капиталу других правних лица	17	18
	2,099,576	1,850,801

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

19. УЧЕШЋА У КАПИТАЛУ (наставак)

	% Учешћа	У хиљадама динара	
		31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Учешћа у капиталу повезаних правних лица (брuto)			
У иностранству:			
- Тигар Americas, Jaksonville, Флорида	100.00	35,743	35,743
- Тигар Europe, Лондон	50.00	122,406	122,406
- Тигар Партнер, Скопље	70.00	20,749	19,898
- Тигар Montenegro, Подгорица	80.00	4,868	2,882
- Тигар Trade, Бања Лука	70.00	8,995	7,322
		<u>192,761</u>	<u>188,251</u>
У земљи:			
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	100.00	820,486	820,486
- Тигар Хемијски производи д.о.о, Пирот	100.00	99,740	99,740
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	100.00	418,687	179,522
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	100.00	102,774	102,774
- Тигар Физичко обезбеђење д.о.о., Пирот	100.00	13,755	13,755
- Тигар Хотел Планинарски дом д.о.о., Пирот	100.00	85,164	85,164
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	100.00	9,103	9,103
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	100.00	35,282	35,282
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	100.00	1,348	1,348
- Тигар Интер Риск д.о.о., Пирот	100.00	1,773	1,372
- Тигар – Слободна царинска зона, Пирот	75.06	89,406	85,050
- Тигар Trade д.о.о., Пирот	100.00	230,719	230,719
- Остало		13,043	12,651
		<u>1,921,280</u>	<u>1,676,966</u>
		<u>2,114,041</u>	<u>1,865,217</u>
Исправка вредности учешћа у капиталу повезаних правних лица			
- Тигар Americas, Jaksonville, Флорида		(12,273)	(12,273)
- Тигар Incon д.о.о., Пирот		(818)	(818)
Остало		(1,480)	(1,480)
		<u>(14,571)</u>	<u>(14,571)</u>
		<u>2,099,470</u>	<u>1,850,646</u>

20. ОСТАЛИ ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ

Остали дугорочни финансијски пласмани исказани у билансу стања на дан 31. децембра 2009. године у износу од 47,658 хиљада динара (31. децембра 2008. године: 51,138 хиљада динара) односе се на потраживања од радника по основу датих дугорочних стамбених кредита са роком отплате до 20 година, од датума потписивања уговора и каматном стопом у распону од 1.5% до 2% на годишњем нивоу.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

21. ЗАЛИХЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Дати аванси	22,870	16,638
Мазут	992	8,765
Остали материјал	2,143	3,608
	<u>26,005</u>	<u>29,011</u>

22. СТАЛНА СРЕДСТВА НАМЕЊЕНА ПРОДАЈИ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Учешће у Тигар Tyres д.о.о., Пирот	-	649,517
Грађевински објекти намењени продаји	4,367	6,675
	<u>4,367</u>	<u>656,192</u>

Предузеће је у периоду од годину дана који се завршава 31. децембра 2009. године, извршило уговорену продају 20% удела у предузећу Тигар Tyres д.о.о, Пирот компанији Michelin, Netherlands и оставило добитак од 549,530 хиљаде динара. Тако да на дан 31. децембра 2009. године Предузеће нема учешћа у капиталу Тигар Tyres д.о.о, Пирот. (напомена 13)

23. ПОТРАЖИВАЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Потраживања од повезаних правних лица	63,972	83,524
Потраживања од купаца у земљи	4,440	3,159
Потраживања по основу учешћа у добити	71,803	223,152
Потраживања од запослених	3,833	4,176
Остала потраживања	1,077	2,601
	<u>145,125</u>	<u>316,612</u>
Минус: Исправка вредности потраживања	(2,281)	(1,450)
	<u>142,844</u>	<u>315,162</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

24. КРАКТОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Краткорочне позајмице зависним правним лицима	483,132	460,044
Краткорочне бескаматне позајмице зависним правним лицима	5,352	5,593
Остали краткорочни финансијски пласмани	17	601
	<u>488,501</u>	<u>466,238</u>

Краткорочне позајмице зависним правним лицима на дан 31. децембар 2009. године у износу од 483,132 хиљаде динара се односи позајмице дате повезаним лицима за потребе одржавање текуће ликвидности са роком доспећа до године дана. Камата је уговорена у висини најмање каматне стопе које Предузеће има код пословних банака.

25. ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ И ГОТОВИНА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Текући рачуни	12,445	5,732
Девизни рачуни	473,290	1,802
Благајна	172	335
Остала новчана средстава	44,681	45,066
	<u>530,588</u>	<u>52,935</u>

Остала новчана средства на дан 31. децембра 2009. године у износу од 44,681 хиљаде динара, укључује гарантни депозит у износу од 19,178 хиљада динара положен у АИК банка а.д., Ниш, и гарантни депозит у износу од 23,972 хиљаде динара положен у Societe General bank Србија а.д., Београд.

26. ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ И АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Разграничене нереализоване негативне курсне разлике, нето	13,315	-
Потраживања за више плаћен ПДВ	747	14,952
Остала активна временска разграничења	2,676	9,685
	<u>16,738</u>	<u>24,637</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

27. ПРОМЕНЕ НА ИСПРАВКАМА ВРЕДНОСТИ

	Учешћа у капиталу	Залихе	Аванси	У хиљадама динара	
				Потражи- вања	Укупно
Стање на 1. јануар 2008.	253,715	158	130	55,524	309,527
Наплата потраживања (напомена 13)	-	-	-	(1,607)	(1,607)
Отписи раније формираних исправки вредности	-	(158)	(130)	(52,467)	(52,755)
Отпис	(239,144)	-	-	-	(239,144)
Стање на 31. децембар 2008.	<u>14,571</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1,450</u>	<u>16,021</u>
Стање на 1. децембар 2009.	14,571	-	-	1,450	16,021
Исправка на терет биланса успеха (напомена 14)	-	-	-	831	831
Стање на 31. децембар 2009.	<u>14,571</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2,281</u>	<u>16,852</u>

28. КАПИТАЛ

Структура акцијског капитала на дан 31. децембра 2009. године према изводу Централног Регистра Депоа и клиринга хартија од вредности Предузећа је следећа:

	Број акција	%	У хиљадама
			динара
Акцијски фонд Републике Србије	429,429	25%	515,315
Републички фонд ПИО	149,981	9%	179,977
ARTIO INT. EQUITZ FUND	123,132	7%	147,758
Societe Generale Banka Србија а.д., Београд	86,463	5%	103,756
Erste Bank Custody	83,788	5%	100,546
Raiffeisen Bank, Vienna	45,073	3%	54,088
STICHTING SHELL PENSIONENFONDS	23,970	1%	28,764
Societe Generale Banka Србија а.д., Београд	23,583	1%	28,300
Uni credit banka Custody	18,500	1%	22,200
Компанија Дунав Осигурање а.д.о., Београд	17,120	1%	20,544
Остали	717,421	42%	860,904
	<u>1,718,460</u>	<u>100%</u>	<u>2,062,152</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

28. КАПИТАЛ (наставак)

Структура акцијског капитала на дан 31. децембра 2008. године према изводу Централног Регистра Депоа и клиринга хартија од вредности Предузећа је следећа:

	<u>Број акција</u>	<u>%</u>	<u>У хиљадама динара</u>
Акцијски фонд Републике Србије	429,429	25%	515,315
Републички фонд ПИО	149,981	9%	179,977
ARTIO INT. EQUITZ FUND	120,801	7%	144,961
Raiffeisen Bank, Vienna	108,304	6%	129,965
Societe Generale Banka Srbija а.д., Београд	43,560	3%	52,272
Erste Bank Custody	42,317	2%	50,780
STICHTING SHELL PENSIONENFONDS	23,970	1%	28,764
Societe Generale Banka Srbija а.д., Београд	23,496	1%	28,195
Тигар а.д., Пирот	21,957	1%	26,348
Uni credit banka Custody	17,000	1%	20,400
Остали	737,645	44%	885,175
	<u>1,718,460</u>	<u>100%</u>	<u>2,062,152</u>

Акцијски капитал на дан 31. децембра 2009. године и 31. децембра 2008. године, састоји се од 1,718,460 обичних акција номиналне вредности од 1,200 динара по једној акцији.

29. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА

Дугорочна резервисања, која на дан 31. децембра 2009. године износе 9,562 хиљаде динара (31. децембра 2008. године - 7,624 хиљаде динара) у потпуности се односе на дугорочна резервисања за накнаде запосленима по основу законских отпремнина за пензију и јубиларне награде.

Претпоставке коришћене у процени актуара су следеће:

	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
Номинална дисконтна стопа	8.5%	12%
Очекивана стопа номиналног раста зарада	5.1%	2%

Кретања на дугорочним резервисањима за накнаде запосленима су била следећа:

	<u>У хиљадама динара</u>		
	<u>Отпремнине</u>	<u>Јубиларне награде</u>	<u>Укупно</u>
Стање 1. јануара 2009. године	6,908	716	7,624
Трошак текућих услуга	685	63	748
Трошкови камата	645	66	711
Исплаћена примања	(1,816)	(90)	(1,906)
Актуарски губици	1,008	1,377	2,385
Стање 31. децембра 2009. године	<u>7,430</u>	<u>2,132</u>	<u>9,562</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

30. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Дугорочни кредити	212,953	227,905
Обавезе по основу финансијског лизинга	398	3,077
	213,351	230,982
Минус: Текућа доспећа дугорочних обавеза	(42,342)	(32,479)
	<u>171,009</u>	<u>198,503</u>

а) Дугорочни кредити

Кредитор	Годишња каматна стопа	Валута		У хиљадама динара	
		Ознака	Износ	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
<i>Рефинансирани кредити преко Alpha bank А.Д., Београд:</i>					
	5.5 %				
Berliner bank А.Г., Берлин	годишње	EUR	327,760	31,428	33,403
Algemene bank Nederland N.V., Амстердам	5.6 % годишње	EUR	1,128,151	108,177	114,974
The first national bank of Chicago, Чикаго	5.5 % годишње	USD	1,099,198	73,348	79,528
				<u>212,953</u>	<u>227,905</u>
Текуће доспеће дугорочних кредита				(41,944)	(29,770)
				<u>171,009</u>	<u>198,135</u>

Доспеће обавеза по дугорочним кредитима је следеће:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
До 1 године	41,944	29,770
Од 2 до 5 година	171,009	198,135
	<u>212,953</u>	<u>227,905</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

30. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (наставак)

б) Обавезе по основу финансијског лизинга

	Збир минималних рата лизинга		У хиљадама динара Садашња вредност минималних рата лизинга	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
	<i>Доспева за плаћање:</i>			
- до једне године	403	2,891	398	2,709
- од једне до пет година	-	373	-	368
	403	3,264	398	3,077
Минус будући трошкови финансирања	(5)	(187)	-	-
Садашња вредност минималних рата лизинга	<u>398</u>	<u>3,077</u>	<u>398</u>	<u>3,077</u>
Укључено у финансијске извештаје као:				
Текући део дугорочних обавеза			398	2,709
Остале дугорочне обавезе			-	368
			<u>398</u>	<u>3,077</u>

31. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Краткорочни кредити у земљи	725,209	861,203
Издате краткорочне обвезнице	95,000	-
Текућа доспећа дугорочних кредита и лизинга	42,342	32,479
	<u>862,551</u>	<u>893,682</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

31. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ (наставак)

Краткорочни кредити у земљи

Кредитор	Каматна стопа	Период одобрења	Валута Ознака	Износ	У хиљадама динара	
					31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
<i>Кредити у девизама:</i>						
Unicredit bank a.d., Beograd	1m ЕУРИБОР + 3,9% годишње 6-месечни	1 година	EUR	1,000,000	-	88,601
Агенција за осигурање и финансирање извоза	ЕУРИБОР + 2% годишње	6 месеци	EUR	200,000	-	17,720
Агенција за осигурање и финансирање извоза	4% годишње 6-месечни	6 месеци	EUR	500,000	-	44,302
Нуро-Алре Адриа Банк а.д., Београд	ЕУРИБОР + 6.5% годишње	1 година	EUR	1,000,000	96,176	-
Нуро-Алре Адриа Банк а.д., Београд	3% годишње 3-месечни	1 година	EUR	666,667	63,926	-
Societe Generale Банка Србија а.д., Београд	ЕУРИБОР + 4.5% годишње 3-месечни	6 месеци	EUR	1,300,000	125,029	-
Societe Generale Банка Србија а.д., Београд	ЕУРИБОР + 4.5% годишње	5 месеци	EUR	750,000	72,133	-
Unicredit банка а.д., Београд	5.5% годишње	1 година	EUR	1,000,000	95,889	-
					453,153	150,623
<i>Кредити у динарима:</i>						
АИК Банка а.д., Ниш	6m ЕУРИБОР + 3.5% годишње	1 година			-	-
Unicredit банка а.д., Београд	13.2% годишње	1 година			-	-
Banca Intesa а.д., Београд	1% месечно	1 година			-	120,000
Banca Intesa а.д., Београд	1% месечно	1 година			-	282,000
АИК банка а.д., Ниш	1.8% месечно	6 месеци			-	80,000
АИК банка а.д., Ниш	1.9% месечно	6 месеци			-	40,000
АИК банка а.д., Ниш	2% месечно	6 месеци			-	30,000
Московска банка а.д., Београд	1.65% месечно 3-м BELIBOR +	6 месеци			-	112,000
Banca Intesa а.д., Београд	2.2% годишње	1 година			120,000	-
АИК банка а.д., Ниш	1.2% месечно	1 година			110,000	-
Московска банка а.д., Београд	Ркс НБС + 5% годишње	1 година			42,056	-
					272,056	664,000
Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот					-	36,000
Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот					-	5,880
Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот					-	4,700
					-	46,580
					725,209	861,203

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

31. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ (наставак)

Издате краткорочне обвезнице на дан 31. децембра 2009. године у износу од 95,000 хиљада динара односи се на издате обвезнице на основу Уговора о упису и уплати емисије краткорочних обвезница без јавног позива број 12/09 од 13. августа 2009. године, издаваоца Предузећа са компанијом Дунав осигурање а.д., Београд. Предмет овог Уговора су 9,500 комада краткорочних обвезница по цени од 10,000 динара по једној обвезници, што укупно износи 95,000 хиљада динара. Ове обвезнице доспевају 13. августа 2010. године и уговорене су са каматном стопом од 16% годишње. Обезбеђење наведених обвезница су 4 менице и банкарска гаранција у износу од 110,200 хиљада динара или 4 авалиране менице.

32. ОБАВЕЗЕ ИЗ ПОСЛОВАЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Примљени аванси, депозити и кауције	3,413	472
Добављачи, повезана правна лица (напомена 34)	26,033	74,152
Добављачи у земљи	30,830	43,329
Добављачи у иностранству	1,317	7,877
Остале обавезе из пословања	776	805
Нефактурисане обавезе према добављачима	31,563	37,918
	93,932	164,553

33. ОСТАЛЕ КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ И ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Обавезе за бруто зараде	17,388	15,988
Обавезе за камате	3,991	7,132
Пасивна временска разграничења	3,868	5,352
Обавезе за дивиденде	13,063	8,535
Остале краткорочне обавезе	293	461
	38,603	37,468

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

34. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА

	У хиљадама динара	
	2009.	2008.
Биланс стања		
Актива		
<u>Учешића у капиталу (нето)</u>		
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	820,486	820,486
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	99,740	99,740
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	418,687	179,522
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	9,103	9,103
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	102,774	102,774
- Тигар Планинарски дом д.о.о., Пирот	85,164	85,164
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	1,348	1,348
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	13,755	13,755
- АД за управљање слободном зоном "Пирот", Пирот	89,406	85,050
- Тигар Montenegro д.о.о., Подгорица, Црна Гора	4,868	2,882
- Тигар Inter Risk д.о.о., Пирот	1,773	1,372
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	34,464	34,464
- Тигар Trade д.о.о., Пирот	230,719	230,719
- Tigar Americas inc. Jacksonville, USA	23,470	23,470
- Tigar Europe Ltd., London, UK	122,406	122,406
- Тигар Партнер д.о.о., Скопје, Македонија	20,749	19,898
- Тигар Trade д.о.о., Бања Лука	8,995	7,322
Остали	11,562	11,128
	<u>2,099,469</u>	<u>1,850,603</u>
<u>Дати аванси</u>		
- Тигар Tuges д.о.о., Пирот	-	595
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	79	-
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	4,501	-
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	770	-
- Тигар Хотел Стара д.о.о., Пирот	210	147
	<u>5,560</u>	<u>742</u>
<u>Стална средства намењена продаји</u>		
- Тигар Tuges д.о.о., Пирот	-	649,517

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

34. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

	У хиљадама динара	
	2009.	2008.
Биланс стања (наставак)		
Актива (наставак)		
<i><u>Потраживања по основу продаје</u></i>		
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	22,089	34,315
- Тигар Турес д.о.о., Пирот	17,645	21,063
- Тигар Trade д.о.о., Пирот	-	4,810
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	9,327	4,203
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	1,162	3,523
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	4,372	4,665
- Тигар – Слободна царинска зона а.д., Пирот	890	3,053
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	4,040	1,118
- Тигар Хотел Стара д.о.о., Пирот	2,014	1,418
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	1,462	-
Остали	971	5,356
	63,972	83,524
<i><u>Потраживања по основу учешћа у добити</u></i>		
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	46,275	181,417
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	4,813	17,226
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	8,073	12,293
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	-	5,277
- Тигар Турс д.о.о., Пирот	-	559
- Тигар Партнер д.о.о., Скопље, Македонија	850	2,962
- Тигар Montenegro д.о.о., Подгорица, Црна Гора	-	765
- Тигар Trade Бања Лука	1,673	-
- Тигар Inter Risk д.о.о., Пирот	211	1,111
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	-	1,323
Остали	18	18
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	3,692	-
- Тигар – Слободна царинска зона а.д., Пирот	3,016	-
- Тигар Trade д.о.о. Пирот	3,182	201
	71,803	223,152
<i><u>Краткорочни финансијски пласмани - повезана лица</u></i>		
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	2,902	2,971
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	2,269	2,269
- Тигар Trade д.о.о., Пирот	181	353
	5,352	5,593
<i><u>Остала потраживања</u></i>		
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	6,311	4,010
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	8,683	400
- Тигар Trade д.о.о., Пирот	454,634	446,619
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	13,504	3,700
Остали	-	13,425
	483,132	468,154
Укупно, актива	2,729,288	3,281,285

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

34. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

	У хиљадама динара	
	2009.	2008.
Биланс стања		
Пасива		
<u>Примљени аванси</u>		
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	-	191
- Тигар Trade д.о.о. Пирот	3,413	-
	3,413	191
<u>Добављачи</u>		
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	15,872	60,098
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	-	5,238
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	-	2,272
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	439	1,874
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	608	1,263
- Тигар Trade д.о.о. Пирот	1,857	1,726
Остали	1,603	764
- Тигар – Слободна царинска зона а.д., Пирот	4	385
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	-	274
- Хотел СтарА д.о.о., Пирот	-	147
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	87	90
- Tigar Americas	5,539	-
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	24	21
	26,033	74,152
<u>Остале обавезе</u>		
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	-	36,000
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	-	5,880
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	-	4,700
	-	46,580
Укупно, пасива	29,446	120,923
Нето актива	2,699,842	3,160,362
Биланс успеха		
Приходи		
<u>Приходи од продаје производа и услуга</u>		
- Тигар Траде д.о.о. Пирот	46,319	-
- Тигар Туес д.о.о., Пирот	68,677	64,423
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	83,473	27,034
- Тигар Трговине д.о.о., Пирот	-	17,078
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	22,996	12,825
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	4,038	8,726
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	5,981	5,547
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	6,579	4,693
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	873	999
- Тигар Export-Import д.о.о., Пирот	-	674
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	1,407	524
Остали	58	519
- Хотел Стара д.о.о., Пирот	420	415
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	105	414
	240,926	143,871

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

34. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

	У хиљадама динара	
	2009.	2008.
Биланс успеха (наставак)		
<u>Приходи од закупнина</u>		
- Тигар Tyres д.о.о., Пирот	17,706	26,016
- Тигар – Слободна царинска зона а.д., Пирот		75
	17,706	26,091
<u>Финансијски приходи</u>		
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	22,718	181,417
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	8,323	12,293
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	-	5,400
- Тигар – Слободна царинска зона а.д., Пирот	6,013	5,389
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	4,586	5,277
- Тигар Montenegro д.о.о., Подгорица, Црна Гора	4,201	3,693
- Тигар Партнер д.о.о., Скопље, Македонија	2,107	2,962
- Тигар Trade д.о.о., Бања Лука	3,345	1,892
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	4,813	1,726
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	10,256	1,323
- Тигар Inter Risk д.о.о., Пирот	211	1,111
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	315	559
- Тигар Trade д.о.о. Пирот	3,182	201
- Тигар Europe, London	42,703	-
- Тигар Tyres д.о.о., Пирот	35,200	27,304
Остали	3,692	-
	151,665	250,547
<u>Приходи од продаје основних средстава</u>		
- Тигар Tyres д.о.о., Пирот	148	502,233
<u>Приходи од продаје учешћа</u>		
- Тигар Tyres д.о.о., Пирот	549,530	138,684
<u>Капитални добици по основу преноса имовине</u>		
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	127,636	-
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	-	300,712
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	-	65,635
- Хотел Стара д.о.о., Пирот	-	36,649
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	-	14,831
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	-	3,953
	127,636	421,780
Укупно, приходи	1,135,611	1,483,206
Расходи		
<u>Трошкови производних услуга</u>		
- Тигар Trade д.о.о. Пирот	1,494	4,859
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	62	7,619
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	391	6,760
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	898	795
- Хотел Стара д.о.о., Пирот	-	790
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	24	260
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	-	51
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	2	13
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	3	-
	2,874	21,147

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

34. ОДНОСИ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (наставак)

	У хиљадама динара	
	2009.	2008.
Биланс успеха (наставак)		
Расходи (наставак)		
<i>Трошкови нематеријалних услуга</i>		
- Тигар Trade д.о.о. Пирот	195	623
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	3,778	18,623
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	6,411	7,067
- Тигар Incon д.о.о., Пирот	2,343	2,105
- Хотел Стара д.о.о., Пирот	1,729	1,845
- Тигар Tours д.о.о., Пирот	309	1,173
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	334	380
- Тигар Inter Risk д.о.о., Пирот	96	78
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	43	62
- Тигар – Слободна царинска зона а.д., Пирот	11	20
- Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	29	15
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	34	-
	15,312	31,991
<i>Остали расходи</i>		
- Тигар Trade д.о.о., Пирот	56,000	352,777
- Тигар Обућа д.о.о., Пирот	168,456	267,188
- Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	15,000	30,968
- Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	31,254	27,887
- Хотел Стара д.о.о., Пирот	8,905	3,893
- Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	-	1,393
- Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	10,000	-
	289,615	684,106
Укупно расходи	307,801	737,244
Нето приходи	827,810	745,962

Трошкови бруто зарада руководству предузећа износе 21,236 хиљаде динара.

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА

Управљање ризиком капитала

Не постоји формални оквир за управљање ризиком капитала Предузећа. Руководство Предузећа разматра капитални ризик, на основама ублажавања ризика и уверења да ће Предузеће бити у могућности да одржи принцип сталности пословања, истовремено максимизирајући повећање профита власника, преко оптимизације дуга и капитала. Структура капитала Предузећа састоји се од дуговања, укључујући дугорочне кредите образложене у напомени 30, осталих дугорочних обавеза, готовине и готовинских еквивалената и капитала који се приписује власницима, а који укључује уделе, остали капитал, резерве као и нераспоређени добитак. На основу тог прегледа Предузеће уравниотржава структуру капитала преко исплате дивиденди, нових дугорочних инвестиција као и узимања нових кредита или откупа постојећих.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Управљање ризиком капитала (наставак)

Лица која контролишу финансије на нивоу Предузећа врше преглед структуре капитала на годишњем нивоу. Као део тог прегледа, руководство Предузећа разматра цену капитала и ризик повезан са врстом капитала.

Показатељи задужености Предузећа са стањем на крају године били су следећи:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Задуженост а)	1,033,560	1,092,185
Готовина и готовински еквиваленти	(530,588)	(52,935)
Нето задуженост	502,972	1,039,250
Капитал б)	2,811,407	2,736,793
Рацио укупног дуговања према капиталу	0.18	0.38

а) Дуговање се односи на дугорочне и краткорочне кредите и остале финансијске обавезе.

б) Капитал укључује основни капитал, емисиону премију, резерве као и акумулирани добитак и умањење капитала за откупљене сопствене акције које нису продате.

Значајне рачуноводствене политике у вези са финансијским инструментима

Детаљи значајних рачуноводствених политика, као и критеријуми и основе за признавање прихода и расхода за све врсте финансијских средстава и обавеза обелодањени су у напмени 3 ових финансијских извештаја.

Категорије финансијских инструмената

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Финансијска средства		
Дугорочни финансијски пласмани	47,811	51,294
Средства намењена продаји	-	649,517
Потраживања од купаца	66,131	85,233
Остала потраживања	71,803	223,152
Готовина и готовински еквиваленти	530,588	52,935
Краткорочни финансијски пласмани	488,501	466,238
	<u>1,204,834</u>	<u>1,528,369</u>
Финансијске обавезе		
Дугорочни кредити	171,009	198,503
Обавезе из пословања	89,744	163,276
Текућа доспећа дугорочних кредита	42,342	32,479
Краткорочни кредити	820,209	861,203
Остале финансијске обавезе	-	8,535
	<u>1,123,304</u>	<u>1,263,996</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Категорије финансијских инструмената (наставак)

Основни финансијски инструменти Предузећа су готовина и готовински еквиваленти, потраживања, финансијски пласмани који настају директно из пословања Предузећа, као и дугорочни зајмови, обавезе према добављачима и остале обавезе чија је основна намена финансирање текућег пословања Предузећа. У нормалним условима пословања Предузеће је изложено ниже наведеним ризицима.

Циљеви управљања финансијским ризицима

Финансијски ризици укључују тржишни ризик (девизни и каматни), кредитни ризик, и ризик ликвидности. Финансијски ризици се сагледавају на временској основи и преваходно се избегавају смањењем изложености Предузећа овим ризицима. Предузеће не користи никакве финансијске инструменте како би избегло утицај финансијских ризика на пословање из разлога што такви инструменти нису у широкој употреби, нити постоји организовано тржиште таквих инструмената у Републици Србији.

Тржишни ризик

У свом пословању Предузеће је изложено финансијским ризицима од промена курса страних валута и промена каматних стопа.

Није било значајнијих промена у изложености Предузећа тржишном ризику, нити у начину на који Предузеће управља или мери тај ризик.

Девизни ризик

Предузеће је изложено девизном ризику првенствено преко готовине и готовинских еквивалената, потраживања од купаца, дугорочних кредита и обавеза према добављачима који су деноминирани у иностраној валути. Предузеће не користи посебне финансијске инструменте као заштиту од ризика, обзиром да у Републици Србији такви инструменти нису уобичајени.

Стабилност економског окружења у којем Предузеће послује, у великој мери зависи од мера Владе Републике Србије у привреди, укључујући и успостављање одговарајућег правног и законодавног оквира.

Књиговодствена вредност монетарних средстава и обавеза исказаних у иностраној валути на датум извештавања у Предузећу биле су следеће:

	Средства		У хиљадама динара Обавезе	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
EUR	516,526	23,280	595,176	310,949
USD	15	17	81,293	80,726
	<u>516,541</u>	<u>23,297</u>	<u>676,469</u>	<u>391,675</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Тржишни ризик (наставак)

Девизни ризик (наставак)

Предузеће је осетљиво на промене девизног курса евра (EUR) и америчког долара (USD). Следећа табела представља детаље анализе осетљивости Предузећа на пораст и смањење од 10% курса динара у односу на дату страну валуту. Стопа осетљивости од 10% се користи при интерном приказивању девизног ризика и представља процену руководства разумно очекиваних промена у курсевима страних валута. Анализа осетљивости укључује само ненамирена потраживања и обавезе исказане у страниј валути и усклађује њихово превођење на крају периода за промену од 10% у курсевима страних валута. Позитиван број из табеле указује да повећање резултата текућег периода у случајевима када динар јача у односу на валуту о којој се ради. У случају слабљења динара од 10% у односу на дату страну валуту, утицај на резултат текућег периода био би супротан оном исказаном у претходном случају.

	У хиљадама динара	
	31.децембар 2009.	31. децембар 2008
EUR валута	7,865	28,767
USD валута	8,128	8,071
Резултат текућег периода	<u>15,993</u>	<u>36,838</u>

Осетљивост Предузећа на промене у страним валутама повећала се у текућем периоду, углавном на основу ефеката номиналног пораста обавеза исказаних у еврима које се највећим делом односе на повећање краткорочних кредита (напомена 28).

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Тржишни ризик (наставак)

Ризик од промене каматних стопа

Предузеће је изложено ризику од промене каматних стопа на средства и обавезе код којих је каматна стопа варијабилна. Овај ризик зависи од финансијског тржишта те Предузеће нема на располагању инструменте којим би ублажило његов утицај.

Књиговодствена вредност финансијских средстава и обавеза на крају посматраног периода дата је у следећем прегледу:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Финансијска средства		
<i>Некаматносна</i>		
Дугорочни финансијски пласмани	153	156
Средства намењена продаји	-	649,517
Потраживања од купаца	66,131	85,233
Остала потраживања	71,803	223,152
Готовина и готовински еквиваленти	487,438	9,689
Краткорочни финансијски пласмани	488,501	466,238
	1,114,026	1,433,985
 <i>Фиксна каматна стопа</i>		
Дугорочни финансијски пласмани	47,658	51,138
Готовина и готовински еквиваленти	43,150	43,246
	90,808	94,384
	1,204,834	1,528,369
Финансијске обавезе		
<i>Некаматносне</i>		
Обавезе из пословања	89,744	163,276
Краткорочни кредити	-	46,580
Остале финансијске обавезе	-	8,535
	89,744	218,391
 <i>Фиксна каматна стопа</i>		
Дугорочни кредити	171,009	198,503
Краткорочни кредити	300,889	708,302
Текућа доспећа дугорочних кредита	42,342	32,479
	514,240	939,284
 <i>Варијабилна каматна стопа</i>		
Краткорочни кредити	519,320	106,321
	519,320	106,321
	1,123,304	1,263,996

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Тржишни ризик (наставак)

Ризик од промене каматних стопа (наставак)

Анализе осетљивости приказане у наредном тексту су успостављене на основу изложености променама каматних стопа за недеривативне инструменте на датум биланса стања. За обавезе са варијабилном стопом, анализа је састављана под претпоставком да је преостали износ средстава и обавеза на датум биланса стања био непромењен у току целе године. Повећање или смањење од 1% представља, од стране руководства, процену реално могуће промене у каматним стопама. Да је каматна стопа 1% виша, а све остале варијабле остале непромењене, Предузеће би претрпело оперативни губитак за годину која се завршава 31. децембра 2009. године у износу од 5,193 хиљаде динара (31. децембар 2008. године: 1,063 хиљаде динара). Оваква ситуација се приписује изложености Предузећа која је заснована на варијабилним каматним стопама које се обрачунавају на дугорочне кредите.

Кредитни ризик

Управљање потраживањима

Предузеће је изложено кредитном ризику који представља ризик да дужници неће бити у могућности да дуговања према Предузећу измире у потпуности и на време, што би имало за резултат финансијски губитак за Предузеће. Изложеност Предузећа овом ризику ограничена је на износ потраживања на дан биланса. Потраживања се састоје од великог броја комитентата, од којих се највећи део односи на повезана правна лица.

Најзначајнија потраживања представљена су у следећој табели:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Тигар Хемијски производи д.о.о., Пирот	47,437	184,940
Тигар Обућа д.о.о., Пирот	22,089	34,315
Тигар Тугес д.о.о., Пирот	17,645	21,063
Тигар Пословни сервис д.о.о., Пирот	8,853	18,344
Тигар Обезбеђење д.о.о., Пирот	3,692	-
Тигар Заштитна радионица д.о.о., Пирот	12,445	16,958
Тигар Техничка гума д.о.о., Пирот	9,327	9,480
Тигар Trade д.о.о., Пирот	3,182	4,810
Тигар Incon д.о.о., Пирот	1,462	3,649
Хотел стара д.о.о., Пирот	2,014	-
Тигар – Слободна царинска зона, Пирот	3,906	3,053
Остали	5,882	11,773
	137,934	308,385

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Кредитни ризик (наставак)

Управљање потраживањима (наставак)

Структура потраживања на дан 31. децембра 2009. године приказана је у табели која следи:

	У хиљадама динара		
	Бруто изложеност	Исправка вредности	Нето изложеност
Недоспела потраживања	31,676	-	31,676
Доспела, исправљена потраживања	2,281	(2,281)	-
Доспела, неисправљена потраживања	106,258	-	106,258
	<u>140,215</u>	<u>(2,281)</u>	<u>137,934</u>

Структура потраживања на дан 31. децембра 2008. године приказана је у табели која следи:

	У хиљадама динара		
	Бруто изложеност	Исправка вредности	Нето изложеност
Недоспела потраживања	57,757	-	57,757
Доспела, исправљена потраживања	1,450	(1,450)	-
Доспела, неисправљена потраживања	250,628	-	250,628
	<u>309,835</u>	<u>(1,450)</u>	<u>308,385</u>

Недоспела потраживања

Недоспела потраживања исказана на дан 31. децембра 2009. године у износу од 31,676 хиљада динара (31. децембар 2008. године: 57,757 хиљада динара) највећим делом се односе на потраживања од купаца по основу продаје услуга. Ова потраживања доспевају углавном у року од 60 дана након датума фактуре, у зависности од уговорених рокова плаћања. Просечно време наплате потраживања у 2009. години износи 299 дана (2008. године: 203 дана).

Доспела, исправљена потраживања

Предузеће је у предходним периодима обезвредило потраживања од купаца за доспела потраживања у износу од 2,281 хиљаду динара (31. децембар 2008. године: 1,450 хиљада динара), за која је Предузеће утврдило да је дошло до премене у кредитној способности комитената и да потраживања у наведеним износима неће бити наплаћена.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Кредитни ризик (наставак)

Управљање потраживањима од купаца

Доспела, неисправљена потраживања

Предузеће није обезвредило доспела потраживања исказана на дан 31. децембра 2009. године у износу од 106,258 хиљада динара (31. децембар 2008. године: 250,628 хиљада динара) обзиром да није утврђена промена у кредитној способности комитената, као и да се та потраживања углавном односе на потраживања од повезаних лица, те да руководство Предузећа сматра да ће укупна садашња вредност ових потраживања бити наплаћена.

Старосна структура доспелих, неисправљених потраживања представљена је у следећој табели:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Мање од 30 дана	23,325	5,420
31 - 90 дана	9,154	3,884
91 - 180 дана	-	2,714
181 - 365 дана	73,779	234,588
Преко 365 дана	-	4,022
	<u>106,258</u>	<u>250,628</u>

Управљање обавезама према добављачима

Обавезе према добављачима на дан 31. децембра 2009. године исказане су у износу од 89,744 хиљаде динара односи се на обавезе по основу набавке услуга. Добављачи не зарачунавају затезну камату на доспеле обавезе, при чему Предузеће доспеле обавезе према добављачима, сагласно политици управљања финансијским ризицима, измирују у уговореном року. Просечно време измирења обавеза према добављачима у периоду 2009. године износи 174 дана (у току 2008. године 121 дана).

Ризик ликвидности

Коначна одговорност за управљање ризиком ликвидности је на руководству Предузећа који су успоставили одговарајући систем управљања за потребе краткорочног, средњорочног и дугорочног финансирања Предузећа као и управљањем ликвидношћу. Предузеће управља ризиком ликвидности одржавајући одговарајуће новчане резерве континуираним праћењем планираног и стварног новчаног тока, као и одржавањем адекватног односа доспећа финансијских средстава и обавеза.

Табеле ризика ликвидности и кредитног ризика

Следеће табеле приказују детаље преосталих уговорених доспећа финансијских средстава. Приказани износи засновани су на недисконтованим токовима готовине насталим на основу финансијских средстава на основу најранијег датума на који ће Предузеће бити у могућности да потраживања наплати.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Ризик ликвидности (наставак)

Табеле ризика ликвидности и кредитног ризика (наставак)

Доспећа финансијских средстава

	У хиљадама динара 31. децембар 2009.					
	Мање од месец дана	1-3 месеца	Од 3 месеца до једне године	Од 1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Некаматносна	510,763	9,154	562,279	31,829	-	1,114,025
Фиксна каматна стопа	-	1,104	31,682	17,090	40,932	90,808
	<u>510,763</u>	<u>10,258</u>	<u>593,961</u>	<u>48,919</u>	<u>40,932</u>	<u>1,204,833</u>

	У хиљадама динара 31. децембар 2008.					
	Мање од месец дана	1-3 месеца	Од 3 месеца до једне године	Од 1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Некаматносна	306,957	344,824	457,446	324,758	-	1,433,985
Фиксна каматна стопа	43,249	-	3,785	21,496	25,854	94,384
	<u>350,206</u>	<u>344,824</u>	<u>461,231</u>	<u>346,254</u>	<u>25,854</u>	<u>1,528,369</u>

Следеће табеле приказују детаље преосталих уговорених доспећа обавеза Предузећа. Приказани износи засновани су на недисконтованим токовима готовине насталих на основу финансијских обавеза на основу најранијег датума на који ће Предузеће бити обавезно да такве обавезе намири.

Доспећа финансијских обавеза

	У хиљадама динара 31. децембар 2009.					
	Мање од месец дана	1-3 месеца	Од 3 месеца до једне године	Од 1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Некаматносна	-	-	89,744	-	-	89,744
Фиксна каматна стопа	-	140,032	203,199	171,009	-	514,240
Варијабилна каматна стопа	-	364,904	167,030	-	-	531,934
	<u>-</u>	<u>504,936</u>	<u>459,973</u>	<u>171,009</u>	<u>-</u>	<u>1,135,918</u>

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

35. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
(наставак)

Ризик ликвидности (наставак)

Табеле ризика ликвидности и кредитног ризика (наставак)

Доспећа финансијских обавеза (наставак)

	У хиљадама динара 31. децембар 2008.					
	Мање од месец дана	1-3 месеца	Од 3 месеца до једне године	Од 1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Некаматосна	124,751	48,337	45,303	-	-	218,391
Фиксна каматна стопа	56,288	525,742	250,735	223,051	-	1,055,816
Варијабилна каматна стопа	17,720	-	92,495	-	-	110,215
	<u>198,759</u>	<u>574,079</u>	<u>388,533</u>	<u>223,051</u>	<u>-</u>	<u>1,384,422</u>

Фер вредност финансијских инструмената

Следећа табела представља садашњу вредност финансијских средстава и финансијских обавеза и њихову фер вредност на дан 31. децембра 2009. године и 31. децембра 2008. године.

	31. децембар 2009.		У хиљадама динара 31. децембар 2008.	
	Књиговодствена вредност	Фер вредност	Књиговодствена вредност	Фер вредност
Финансијска средства				
Дугорочни финансијски пласмани	47,811	32,836	51,294	40,844
Средства намењена продаји	-	-	649,517	900,545
Потраживања од купаца	66,131	66,131	85,233	85,233
Остала потраживања	71,803	71,803	223,152	223,152
Готовина и готовински еквиваленти	530,588	530,588	52,935	52,935
Краткорочни финансијски пласмани	488,500	488,500	466,238	466,238
	<u>1,204,833</u>	<u>1,189,858</u>	<u>1,528,369</u>	<u>1,768,947</u>
Финансијске обавезе				
Дугорочни кредити	171,009	162,297	198,503	162,995
Обавезе према добављачима	89,744	89,744	163,276	163,276
Текућа доспећа дугорочних кредита	42,342	49,820	32,479	42,749
Краткорочни кредити	820,209	820,209	861,203	861,203
Остале финансијске обавезе	-	-	8,535	8,535
	<u>1,123,304</u>	<u>1,122,070</u>	<u>1,263,996</u>	<u>1,238,758</u>

Претпоставке за процену тренутне фер вредности финансијских инструмената

Обзиром на чињеницу да не постоји довољно тржишно искуство, стабилност и ликвидност у куповини и продаји финансијских средстава и обавеза, као и обзиром на чињеницу да не постоје доступне тржишне информације које би се могле користити за потребе обелодањивања фер вредности финансијских средстава и обавеза, коришћен је метод дисконтовања новчаних токова. При коришћењу ове методе вредновања, користе се каматне стопе за финансијске инструменте са сличним карактеристикама, са циљем да се добије релевантна процена тржишне вредности финансијских инструмената на дан биланса. Књиговодствена вредност краткорочних потраживања од купаца и обавеза према добављачима апроксимирана је по њиховој фер вредности због тога што доспевају за плаћање/наплату у релативно кратком периоду.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2009. године

36. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ

Предузеће на дан 31. децембра 2009. године води судске спорове у вредности од 1,385 хиљада динара у којима се јавља као тужена страна. На основу анализе расположиве правне документације и информација добијених од стручних служби и правних саветника, руководство верује да ће бити решени у корист Предузећа и, у складу са тим, није извршено додатно резервисање за ризике по том основу у периодичним финансијским извештајима на 31. децембра 2009. године.

37. ОПЕРАТИВНИ ЛИЗИНГ

Преузете обавезе Предузећа по основу отказивих уговора о закупу пословних просторија су следеће:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
Не дуже од једне године	28,676	20,047
Дуже од једне године али краће од пет година	114,703	80,189
Дуже од пет година	70,841	60,142
	214,220	160,378

Према уговору о закупу, закуп пословних просторија траје до 31. децембра 2016. године.

38. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Средњи курсеви за девизе, утврђени на међубанкарском тржишту девиза, примењени за прерачун девизних позиција биланса стања у динаре, за поједине главне валуте су били следећи:

	31. децембар 2009.	31. децембар 2008.
USD	66.7285	62.9000
EUR	95.8888	88.6010
GBP	107.2582	90.8635
CHF	64.4631	59.4040